

RAMAZANINIZ MÜBAREK OLSUN!*

*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve ber-
ekâtühû!..*

Çok çok uzaklardan, Avustralya'dan sizlere sev-
gi ve hasret dolu selâmlarımı sunarım sevgili
Akra dinleyenleri!..

Allah'ın rahmeti, bereketi, ihsânı, ikrâmı üze-
rinize olsun... Ramazan geliyor, Ramazan'ınız
mübarek olsun... Allah bu on bir ayın sultanını
cümle Ümmet-i Muhammed için, alem-i İslâm
için hayırlı etsin... Bu güzel ayın bereketinden
istifade etmeyi cümlenize, cümle müslüman
kardeşlerimize nasib eylesin... Mutlu ve hayırlı
ve uğurlu bir Ramazan olsun...

a. Sabır Ayı

Aziz ve muhterem dinleyicilerim! Ramazan,
İslâm alemi için, müslümanlar için çok önemli
bir aydır. Allah-u Teâlâ Hazretleri, Kur'an-ı Ke-
rim'inde emrediyor bize Ramazan orucunu...
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا
كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

(البقرة: ١٨١)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle
çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) “Ey iman eden kullarım! (*Kütibe aleykümü's-sıyâmü*) Sizin boynunuza bir farz olarak, mecburiyet olarak oruç ibadeti yazıldı. (*Kemâ kütibe ale'llezîne min kabliküm*) Sizden önceki ümmetlere farz olduğu gibi size de farz kılındı. (*Lealleküm tettekün*) Tâ ki, takvâ ehli insanlar olasınız diye.” (Bakara, 2/183) tarzında emrediliyor Ramazan orucu...

Ramazan ayı boyunca müslümanların sıhhatli olanlarının, durumu müsait olanların, seyahatte olmayanların, hasta olmayanların, yaşlı olmayanların hepsinin bu orucu tutması boynularına borç... Allah'ın büyük emri, dinimizin direklerinden, çok önemli ibadetlerinden biri...

İnsanoğlu için de son derece önemli bir ibadet oruç ibadeti... İnsanoğlunun nefsinin, kendisinin, egosunun, iradesinin eğitimi için çok muazzam bir ibadet... Bir ay boyunca devam eden bir nefis terbiyesi, irade eğitimi, bir tasavvufî çalışma... Tasavvufun dinimizin direği olduğunu gösteren bir ibadettir oruç ibadeti...

Bu ibadetle, Allah'ın bize meşrû kıldığı, helâl kılmış olduğu bir takım şeyleri, kendi kendimize yapmama eğitimi, egzersizi yapıyoruz. Su, Allah'ın helâl bir maddesi ve bizim hayatımızın direği, çok önemli, onu içmemiz lâzım ve Allah buna müsaade etmiş. Ama oruçlu olduğumuz zaman, ne kadar susasak, su içmiyoruz.

Yemek yemek, bizim yaşamımız için gerekli bir çalışma. Helâl bir gıda ile doymamız lâzım ki, ibadet yapabilelim, çeşitli faaliyetlerimizi devam ettirebilelim. Ama onu da yapmıyoruz.

Evlilik insanoğlu için çok önemli. Neslin bekâsı için, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin bizlere gül gibi çocuklar vermesi için, Allah'ın emri olan bir iş nikâhlanmak, evlenmek, çoluk çocuk sahibi olmak... Ama oruçta bu faaliyetler de engelleniyor.

Yâni insanın içinin, nefsinin, kendisinin çok şiddetle arzu ettiği birtakım şeyleri, Allah-u Teâlâ Hazretleri:

“—Ey benim sevgili kullarım! Hadi bakalım, bir müddet, benim hatırım için bunları yapmamayı deneyin!” diye, bize onlara karşı kendimizi tutmayı; istesek bile, canımız istese bile yapmamayı emrediyor.

Biz de bu egzersizi bir ay boyunca yapıyoruz. Niçin?.. Takvâ ehli olalım diye.

b. Takvâyı Öğrenme Ayı

Takvâ sözünü bilirsiniz. “Takvâ ehli bir müslüman” deyince, saygı duyarsınız bir müslümana; “Demek ki çok ihlâslı bir kimseymiş, demek ki Allah'tan korkan bir kimseymiş; demek ki hiç bir işini yanlış yapmamaya çalışıyormuş, haram yemiyormuş, ibadetlerine düşkünmüş...” diye düşünürsünüz. Takvâ ehli olmak çok güzel bir şey.

İşte oruç, insanı takvâ ehli bir müslüman yapıyor. Neden?.. Çünkü insanoğlunun yapısında olan nefsi, insanın arzularını temsil eder, insanın arzularını kamçılar. Çeşitli arzular uyandırır, birçok şeyleri yaptırmak ister. Birçok insan da nefsin arzularını yerine getirir. Hatta bütün faaliyetlerini, nefsin arzularını yerine getirmek için sürdürür. Parayı onun için kazanır. Parayı nefsin arzularını yerine getirmek için harcar. Harman savurur gibi harcar. Bir yılbaşı gecesinde, bir gazinoda, bir pavyonda nasıl paralar harcar... Nefsi için, keyfi için, yâni zevk ü sefâsı için yapar bunları...

Ama işte nefsin bu arzuları; yâni hevâ-i nefis dediğimiz nefsin bu bitmez, tükenmez, tatsız, tuzsuz, zararlı, muzır, ısrarlı arzuları insanları çeşitli günahlara da sürüklüyor. Haramlara sürüklüyor, hırsızlık yapıyor, başkalarını kandırıyor. Namuslara lekeler, gölgeler düşürtebiliyor. İnsanlara içki içirtiyor, kumar oynatıyor. Heyecan duyuyorum diye, çeşitli gayr-i meşrû eğlencelere saptırıyor.

Bu nefse dur demek lâzım! Bu nefsi islâh etmek lâzım! Kur'an- ı Kerim'de Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا

(الشمس: ١١)

(*Kad efleha men zekkâhâ*) “Kim nefsinin ıslah ederse o felâh bulmuştur, o kurtulacaktır. O dünyada da başı dinç bir insan olacaktır, başı dik bir insan olacaktır; ahirette de sevap alacak, mükâfat alacak, cennete girecektir, felâh bulacaktır. (*Ve kad hâbe men dessâhâ*) Nefsinin esiri olan, arzularının peşinde sürüklenen, haram helâl demeden yasak, meşrû, gayr-i meşrû ayırımı yapmadan keyfince ömür sürenler de, günahlara daldığı için hem dünyası perişan olacaktır, aile yuvası perişan olacaktır, işi perişan olacaktır. Tahsil görüyorsa, tahsili yarım kalabilir. Hem de ahirette, günahları işlediği için cezasını çekecektir, felâketlere uğrayacaktır, hüsrana uğrayacaktır.” (Şems, 91/9-10) diyor Kur’an-ı Kerim, bunu bildiriyor.

O halde insanoğlunun iç terbiyesi, irade terbiyesi görmesi, kendi kendini kontrol eden bir insan olması lâzım! Zâten dinimizin ana gayelerinden birisi bu... Hepimiz kâmil insan olacağız, olgun bir müslüman olacağız. Kâmil, yetişmiş, bilge, hakîm, ne yaptığını bilen, ne söylediğini bilen, sabırlı, şükürlü, düşünme taşına iş yapan ve doğru iş yapan insanlar olmalıyız. İşte bu gâyeyi insana bir eğitim ile ulaştırmak mümkün, getirmek mümkün. Bu gâyeyi tahakkuk ettirmek için, bu nefsin terbiye edilmesi lâzım!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri, “Nefsinizi terbiye edin!” dediği gibi, nefsi terbiye edecek ibadetleri de bize emretmiş ve dinimizin ibadetleri yine bizim faydamıza, toplumun faydasına, insan ruhunun sıhhatine olarak emrolunmuş Kur’an-ı Kerim’de... İnsan 20. Yüzyıl’ın ilimleri-

ni bilince, İslam'ı o ilimlerle incelediği zaman, ne kadar muazzam bir sistem ile karşı karşıya olduğunu daha güzel görüyor. İslâm'a aşkı, bağlılığı, hayranlığı kat kat daha artıyor. Ne kadar güzel ibadetlerimiz var! El-hamdü lillâh, Allah bizi müslüman eylemiş. Bu güzel ibadetlere akıllı, mantıklı, şuurlu, ciddi, bilimsel, mantıklı ibadetlere sahibiz.

Şu namaz ibadetimiz ne kadar güzel bir ibadettir, günde beş defa... Bu oruç ibadetimiz ne kadar güzel bir ibadettir, ne kadar faydaları var! Hem vücudumuza, hem ruhumuza, hem ailemize, hem dünyamıza, hem ahiretimize, hem irademize faydası var... Şu zekât ibadeti ne kadar güzel bir ibadettir; fakirler o sayede nasıl bellerini doğrultuyorlar, zenginler nasıl iyi insan olmanın tadını tadıyorlar... O hac ibadeti ne kadar güzel bir ibadettir. Nasıl dünyanın her yerinden müslümanlar bir yerde toplanıp aynı günlerde ne güzel ibadetler ediyorlar, birbirleriyle tanışmış oluyorlar, İslâm kardeşliğinin zevkini çıkartıyorlar.

Hâsılı İslâm'ın her şeyi güzel, her hükmü güzel!..

Mevlâ görelim neyler

Neylerse güzel eyler!

dediği gibi şâirin¹, her şeyi aşık olunacak kadar güzel! Bu arada da oruç ibadeti çok güzel bir ibadet...

c. Orucun Faydası

Orucun ilk faydası, insanın bedenine, sıhhatine geliyor. İnsan oruç tuttuğu zaman sıhhatli bir insan oluyor. Midesi bir ay tatil yapmış oluyor. Ağır bir çalışma temposundan çok hafif bir çalışma temposuna geçmiş oluyor, dinleniyor. Karaciğeri dinleniyor, pankreası dinleniyor, salgı bezleri dinleniyor, barsakları dinleniyor... Şişmanlığı varsa, şişmanlığı azalıyor, kilosunu atıyor... Tabii, usûlüne uygun bir ciddî, istikrarlı yol takip ederse, Ramazan orucu sıhhat kazanmasına sebep oluyor. Ondan sonra ruhu dinleniyor, başı dinleniyor ve kalbi nurlanıyor.

Büyüklerimiz diyorlar ki:

“—Kalp ile mide yakın, birbirlerinin altında, üstünde olan iki tane uzuv. Birisi dolduğu zaman ötekisi boşalır.”

İnsanın midesi tıklım tıklım dolu olduğu zaman, kalbi, gönlü iyi çalışmıyor, uyku bastırıyor,

¹ Söz konusu mısralar İbrâhim Hakkı Erzurumî (1703-1780) Hz.nin

Tefviznâme isimli uzun şiirinde geçer. Şiirin ilk kıtası:

Hak şerleri hayr eyler,

Zannetme ki gayr eyler,

Ârif anı seyr eyler,

Mevlâ görelim neyler,

Neylerse güzel eyler.

gözleri mahmurlaşıyor... Midesi dolu insanın duyguları zayıflıyor, gaddarlaşıyor, şehvî arzuları artıyor filân... Midesi boş olduğu zaman da kalbi nurlanıyor. Kalbi nur doluyor, güzel duygular doluyor, gözleri yaşıyor, hassaslaşıyor, rikkatli bir insan oluyor, lirik bir insan oluyor – batılıların tabiriyle– şiir dolu, duygu dolu hassas bir insan oluyor.

Oruç o halde, insanın ruhunu da nurlandıran, ruhunu güçlendiren, gönlünü pırıl pırıl yapan, gönlünü çalıştıran, duygularını harekete geçiren bir ibadet oluyor, pompalama ibadeti oluyor. Öyle faydası var.

Fakirlerin hâlini anlamış oluyor insan, açların neler çektiğini anlamış oluyor ve Allah-u Teâlâ Hazretleri için, Allah için, Allah rızası için fedakârlık yapmayı, Allah'ın rızasını kazanmak için sabretmeyi öğreniyor. Bu da çok önemli...

Dinimizin yarısı şükür duygusuna dayanır, yarısı sabır duygusuna dayanır:²

الْإِيمَانُ نِصْفَانِ فَنِصْفٌ فِي الصَّبْرِ

وَنِصْفٌ فِي الشُّكْرِ

(مب. والديلمى عن أنس)

² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.123, no:9715; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.127, no:159; Harâitî, *Fadiletü'ş-Şükr*, c.I, s.39, no:18; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.410, no:712; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.111, no:378; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.26, no:61; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.64, no:10261; RE. 193/8.

RE. 193/8 (*El-îmânü nısfâni*) “İman iki kısımdır, iki yarımından meydana gelir, iki yarımındır: (Nısfun fi’s-sabr) Yarısı sabırdadır. (*Ve nısfun fi’ş-şükür*) Yarısı da şükürdedir.” buyrulmuştur.

Şükür duygusuna dayanır; “Yâ Rabbi, çok şükür, bak bu nimetleri bana verdin!” diye insan, Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne karşı çok güzel minnet duygularıyla dolar, taşar. Çok önemli...

Hamd eder, tesbih eder Allah-u Teâlâ Hazretleri’ni ve Allah’ın en sevdiği işi yapmış olur.

Sabır duygusu da çok kıymetlidir. Çünkü, cenneti kazanmak için, insanın biraz meşakkat çekmesi lâzım geliyor. İbadetler insanı biraz meşakkat bakımından imtihan eden çalışmalar oluyor. Tabii onlara çalışan bir insan da, sabrını göstermiş oluyor ve sabrın mükâfatı çok büyük. Sabrın sonu selâmet ve büyük mükâfat... Allah-u Teâlâ Hazretleri, orucun mükâfatını başka ibadetlerle tarif edilmeyecek şekilde, kıyaslanmayacak şekilde bi-gayri hisâb veriyor.

Bi-gayri hisâb denmesi,

إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

(الزمر: ١١)

(*Innemâ yüveffe’s-sâbirûne ecrahüm bi-gayri hisâb*) “Ancak sabredenlere, Allah ecrini çok çok, hesaba gelmez şekilde, bi-gayri hisâb veriyor.” (Zümer, 39/10) Bu nedendir?.. Çünkü sabrın dereceleri vardır. Ne kadar çok sabrediyorsa, o kadar büyük mükâfat verecek.

Oruçta da tabii insan, hele yaz günlerinde epeyce susar, epeyce acıkir. Adetlerini, itiyatlarını bıraktığı için epeyce sabır durumu oluyor ama bunun büyük faydaları oluyor. Onun için, bu oruç ibadetinin hikmetleri üzerine saatlerce konuşsak yeridir. Bu güzel orucu, Allah bize farz kıldığı için, Allah'a hamd ü senâlar olsun... Bize Ramazan orucunu nasib ettiği için, dinimize karşı bağlılığımız, Allah'a karşı şükran duygularımız artıyor. Orucu tutacağız.

d. Orucun İncelikleri

Oruç nasıl başlar?.. Oruç Ramazan hilâlini görmekle başlar ve bayram hilâlini görmeye kadar, bir kamerî ay boyunca devam eder. Böylece insan akşamüstü, güneşin battığı yerde ilk nev hilâli, yeni hilâli gördüğü zaman, “Tamam, yarın Ramazan'ın birinci günüymüş.” der. O akşam teravih kılınır ve sahura kalkılır.

نَوَيْتُ أَنْ أَصُومَ لِلَّهِ تَعَالَى نِيَّةَ رَمَضَانَ

(*Neveytü en esûme li'llâhi teâlâ niyyete ramadàn*) “Ramazan niyetine oruçlanmaya niyet ettim yâ Rabbi!” diyerek imsak vaktinden itibaren, imsak kesildikten sonra yemek, içmek ve diğer şeylerini frenler. Yemez, içmez, akşama kadar bekler Allah rızası için... Orucunu tamamlar. Sonra, iftar eder akşam ezanından sonra...

Tabii, bu aç ve susuz kalmak midenin orucudur. Bu yeterli değil. Orucun tamam olması için, sevgili Peygamber SAS Hazretleri, ahlâkî şeylere de riayet etmemiz gerektiğini emrediyor. Yâni, insanın gözüne de sahip olması lâzım oruçta, haramlara bakmaması lâzım! Nasıl midemizi helâl şeylerden bile mahrum bırakıyorsak, gözümüzü de kollamamız lâzım, tutmamız lâzım, harama, nâmahreme bakmamamız lâzım! Günahlı şeylere bakmamamız lâzım!..

Kulağımıza da hâkim olmamız lâzım! Gıybet, dedikodu, yalan dolan dinlemememiz lâzım!.. Bunları söyleyenlere yüz vermememiz, fırsat vermememiz lâzım!

Elimize sahip olmamız lâzım, kimseyi incitmemeliyiz. Dilimize oruç tutturmalıyız, kötü sözler söylememeliyiz. Yalan dolan, yalan yere yemin etmek, yalan yere şahitlik etmek, birisini kırarak sözler söylemek olmamalı...

Oruçlu olduğu zaman, bunlar olursa ne olur? Orucun sevabı kaçır.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:³

³ İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.86, no:347; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.197, no:2979; İbn-i Ebî Hâtim, *İlel*, c.I, s.258, no:766; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.752, no:23813 ve s.795, no:23820; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.318, no:11993; RE. 279/7.

خَمْسٌ يُفْطِرْنَ الصَّائِمَ وَيَنْقُضْنَ الْوُضُوءَ الْكَذِبُ
وَالنَّمِيمَةُ وَالْغَيْبَةُ وَالنَّظْرُ بِالشَّهْوَةِ وَالْيَمِينُ
الْكَاذِبَةُ

(الديلمى عن أنس)

(*Hamsün yuftırne's-sàim, ve yenkudne'l-vudù'*) [Beş şey vardır ki oruç ve abdestte hayır bırakmaz, sevabını kaçırır: (*El-kezibü*) Yalan, (*ve'n-nemîmetü*) söz taşıma, (*ve'l-gıybetü*) gıybet, (*ve'n-nazaru bi's-şehveti*) şehvet nazarı ile harama bakmak, (*ve'l-yemînü'l-kâzibetü*) yalan yere yemin etmek.]

Ravisi Hz. Enes RA...

Yâni, akşama insanın eline ne geçer?.. Sadece aç ve susuz kalmış olur. Aç ve susuz kalmanın durumu neyse, işte öyle bir durumda kalır.

Bu hususta da buyruluyor ki:⁴

⁴ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.539, no:1690; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.373, no:8843; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.257, no:3481; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.596, no:1571; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.242, no:1997; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.429, no:6551; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.316, no:3642; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.270, no:8097; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.239, no:3249; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.309, no:1425; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.78, no:77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.346; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.268, no:3248; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.250; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.382, no:13413; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.309, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.401; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.853, no:7491; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.348,

رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ وَالْعَطَشُ
وَرُبَّ قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلَّا السَّهَرُ

(حم . خز . ع . هب . ق . كر . عن أبي هريرة؛ طب . عد . عن ابن عمر)

(*Rubbe sàimin leyse lehû min siyâmihi ille'l-cûu ve'l-ataş*) “Nice oruç tutan insan var ki, oruçları kabul olmuyor da, eline geçen sadece boş boşa aç kalmak, susuz durmaktan ibarettir.” Yâni ziyanda, sevap yok.

(*Ve rubbe kàimin leyse lehû min kıyâmihi ille's-seher.*) “Nice kıyâm-ı leyle, yâni gece ibadetine, teravihlere, teheccüdlere kalkışan ama, bundan eline bir fayda geçmeyip de, sadece uykusuz kalmış olması elinde kalan insanlar vardır.”

Bütün âzâlarına insan dikkat edecek. Günahın her çeşidinden kaçınacak. Sâlih kulların, has kulların orucu budur. Havâsın orucu, bütün âzâlarına dikkat etmek, ahlâkî davranışlarına dikkat etmek sûretiyle olur.

Tabii, orucun bu güzel mânâsını, benim sevgili dinleyicilerim anlarlar. O şekilde oruç tutmayı Allah onlara ve diğer bütün müslümanlara nasib eylesin...

Tabii oruç ayı, Ramazan ayı bizim yıllık hayatımızda ibadete doğru kademe kademe yükselişimizin, derece derece yükselişimizin merhaleleridir. Onları şöyle anlatayım:

no:1365; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.101, no:12658, 12661; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.94, no:1646.

Üç Aylar girdiği zaman, bir kademe daha yükseliyoruz, ibadet bakımından kendimize bir gayret veriyoruz. Çünkü:

“—Aman Receb ayı, tevbe ayı geldi; ben tevbe edeyim, Allah yoluna gireyim, Üç Aylar geldi.” diyoruz.

Bu hem ibadet bakımından yoğunlaşma oluyor, hem derece bakımından yükselmemize sebep oluyor. Regâib Kandili'yle başlıyor bu güzel şey, Şa'ban ayıyla devam ediyor.

Ramazan geldiği zaman, tabii biz bir kere daha yoğunlaşıyoruz, daha da çok ibadet eden bir insan hâline geliyoruz. İkinci bir merhale, daha yükseklere yükselmiş oluyoruz mânevî bakımdan. Ramazan'ın gündüzü oruçla geçecek. Gecesi de namazla, niyazla geçecek. Gecesi kıyâm, gündüzü sıyâm... Kıyam ne demek? Kalıp Allah rızası için namaz kılmak, tazarru ve niyaz eylemek.

Ramazan'ın özel gece namazı nedir?.. Terâvih namazıdır. Bunun da şen ve tatlı bir şekilde cemaatle kılınması görülüyor, an'anevî olarak, Hazret-i Ömer zamanından beri... Onun için, terâvih namazı kılmaya da dikkat edeceğiz. Geceleri böylece ihyâ edeceğiz.

Sevgili dinleyicilerim, sahura kalktığınız zaman sadece yemeği düşünmeyin! Gidin, güzelce bir abdest alın, gece namazı da kılın! Gece namazı, teheccüd namazı çok kıymetli bir namazdır. Göğün kapılarının açık olduğu bir zamanda, Ramazan'ın o mübarek gece saatlerinde, iki rekât da olsa teheccüd namazı kılarak, elinizi açıp

Allah'a dua edin! Sahur vaktinde, seher vaktinde yapılan dualar reddedilmez. O sevapları kaçırmayın! Sadece yemek için kalkmayın. İbadet için de, teheccüd namazı için de kalkmayı düşünün!

“—Akşamdan ben biraz fazlaca yerim, uyukum bölünmez.” demeyin!

Kalkın, o sahur vaktinde, o ibadeti de yapın!..

e. Kur'an-ı Kerim Ayı

Ramazanın bir özelliği daha var: Ramazan Kur'an-ı Kerim ayıdır. Peygamber SAS Efendimiz, Ramazan geldiği zaman, Cebrâil AS'la beraber mukabele ederdi Kur'an-ı Kerim'i... Yâni inmiş olan ayetleri okurdu, Cebrâil dinlerdi. Böylece bir kontrolden geçmiş olur, hafızası tazelenmiş olurdu. Biz bu an'aneyi devam ettiriyoruz. Hafızlar mihrabda Kur'an-ı Kerim okuyorlar. Cemaat Kur'an-ı Kerimleri alıp, karşıda oturup takib ediyorlar, dinliyorlar. İkisi aynı sevabı alıyor. Kur'an-ı Kerim tekrar edilmiş oluyor.

Onun için, Ramazan'da Kur'an-ı Kerim çalışmanızı da çok güzelce yapın! Kur'an-ı Kerim'i ezberlemeye çalışın, hatminizi tamamlamaya çalışın! Bir hatim tamam olsun.

Zamanınızı boş geçirmeyin! Dilin ibadetlerinden birisi de zikirdir. Onun için gününüzün her saatinde, işe de gitseniz, yolda da yürüseniz, evde de olsanız, otursanız da, yatsanız da, kalksanız da zikir yapabilirsiniz ve zikir çok sevaplı bir ibadettir. Hele oruçluyken yapılan zikrin sevabı çok daha fazladır.

Onun için, zamanınızı boş geçirmeyin, Allah'ı zikredin, çokça zikredin! Bunu Kur'an-ı Kerim emrediyor. Tasavvufî bir çalışma bu... Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا

كَثِيرًا وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

(الأحزاب: ٤١، ٤٢)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'z küru'llâhe zikren kesîrâ. Ve sebbihûhu bükreten ve esîlâ.*) “Ey iman edenler, Allah'ı çok zikredin! Sabah akşam ona tesbih eyleyin!” (Ahzâb: 41-42)

Demek ki, müslüman âşık-ı sâdık bir kul olacak, gözü yaşlı bir derviş olacak, Allah'ı hatırından çıkarmayacak, dilinden düşürmeyecek... Seve rek, âşık bir kul olarak, âşık-ı sâdık bir kul olarak, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni hep anacak... Bunu da unutmayın, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni çok anın! Çünkü bir insan;

Bir kez Allah dise aşk ile lisân,

Dökülür cümle günah misl-i hazân.

dediği gibi Süleyman Çelebi cennetmekân'ın, bir defa Allah demekten bile çok sevap kazanıyor. Bire yetmiş bindir zikrin sevabı... Hele o zikri insan gönlüne indirirse... Yâni, diliyle söylemeyip de, kimse anlamayacak bir şekilde, kalbinden “Allah, Allah...” diyecek bir ileri derviş durumuna gelirse, o zaman dört milyon dokuz yüz bindir, bir “Allah” demenin karşılığı. Onun için gönlünüzden, dilinizden Allah'ı çok zikredin!

Yunus'un ilâhileri çok hoşuma gidiyor. Bir ilâhisi var, o da çok hoşuma giden bir ilâhi. Diyor ki:

Yunus, sen bu dünyaya niye geldin?

Gece gündüz Hakk'ı zikretsin dilin!

Evlîyâya uğramaz ise yolun,

Göçtü kervan, kaldın dağlar başında!..

Kervan göçüp de, dağlar başında yapayalnız, bîçâre kalmamak için, bu fâni dünyada o Rab-bimizi, bize çeşitli nimetleri ihsan eden Rab-bimizi, tabii çok zikredeceğiz. Ramazan Kur'an ayıdır, zikir ayıdır. Dilimizi Kur'an'la, zikirle değerlendireceğiz, şerefliendireceğiz.

f. İ'tikâf ve Kadir Gecesi

Bir hususu daha hatırlatmak istiyorum. Tabii, Ramazan'da insan bir kere, ibadette daha yoğunlaşıyor. Başka zamandan daha kuvvetli bir şekilde ibadet edici bir kul oluyor. Üç Aylar'ın başında bir yoğunlaşma, Ramazan'da daha büyük bir yoğunlaşma...

Bir yoğunlaşma daha var, o da Ramazan'ın son on gününde *i'tikâf*'tır. İ'tikâf yapmak sünnettir ve bir beldede hiç kimse i'tikâf yapmazsa, bütün o beldenin müslümanları, "Neden Peygamber Efendimiz'in i'tikâf sünnetine uymadılar?" diye hesaba maruz tutulurlar, mes'ul ve sorumlu olurlar. Onun için, Ramazan'ın son on gününde i'tikâfa da alışın ve girişin ve şimdiden niyet edin! Ben de niyet ediyorum:

“—İnşâallah Ramazan’ın son on gününde camide i’tikâf edeceğiz, gece gündüz ibadet edeceğiz... İnşâallah, Allah-u Teâlâ Hazretleri muvaffak etsin, o ibadetleri hepimiz yapmaya gayret edelim!”

Sonuncu bir yoğunlaşma daha var: İ’tikâfın içinde de Kadir Gecesi var. Yâni, Ramazan’ın en mühim özelliklerinden bazılarını sayarken

Peygamber Efendimiz diyor ki:⁵

فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ
(خز. هب. عن سلمان)

(*Fîhi leyletün hayrun min elfi şehrin*) “Ramazan’ın içinde bir gece vardır ki, bin aydan daha hayırlıdır.”

Zâten, Kadir Sûresi’nden de biliyoruz:

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ
(القدر: ١)

⁵ Neseî, *Sünen*, c.IV, s.129, no:2106; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.230, no:7148; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.301, no:3600; Neseî, *Sünenü'l- Kübrâ*, c.II, s.66, no:2416; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.73, no:1; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.44, no:2687; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.418, no:1429; Ebû Hüreyre RA’dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.526, no:1644; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.191, no:1887; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.305, no:3608; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.I, s.412, no:321; Selman RA’dan.

(*Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehrin*) [Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır.] (Kadir, 97/3) diye. İşte o Kadir Gecesi de Ramazan'ın son on günündedir. Onun için, Kadir Gecesi'nde de yoğunlaşmak lâzım ibadet bakımından... Tam mekleşmek, sâfîleşmek lâzım! İ'tikâfa girin, Kadir Gecesi'ni arayın! Kadir Gecesi'ni de ihyâya daha fazla yoğunlaşarak gayret edin!..

Kendiniz için dua edin, insanın kendisine dua etmesi hakkıdır.

Allah-u Teâlâ Hazretleri emrediyor, tavsiye ediyor. Efendimiz SAS emrediyor, tavsiye ediyor. Amma sevdiklerinizi de duadan unutmayın! Hele anne babanızı duadan unutmayın, geçmişlerinizi duadan unutmayın! Size iyilik yapanları duadan unutmayın!.. Hocalarınızı, müşidlerinizi duadan unutmayın!.. Hem dünyanız, hem ahiretiniz için, çoluk çocuğunuz için, bütün müslüman kardeşleriniz için duayı eksik etmeyin!..

Düşünün ki, dünyanın birçok yerinde çok mazlum, çok mağdur, çok perişan, aç, çaresiz, tehlike altında, hâin zalim insanların hücûmuna mâruz müslüman kardeşlerimiz var... Onlara yardım yapamıyoruz. Her tarafı muhasara edilmiş durumda... Kurtarıcı bir çalışma yapamıyoruz, maalesef çeşitli dünyevî fitneler ile engellenmiş durumdayız. Bir tek çâremiz var: Dua etmek... Çok dua edelim, Allah-u Teâlâ Hazretleri onları da mutlu, bahtiyar eylesin... O sıkıntılardan kurtarsın... Ümmet-i Muhammed'e, alem-i İslâm'a mutluluklar yağsın, gelsin diye. Bu da çok önemli...

Bir sonuncu noktayı daha hatırlatacağım: Ekse-riyetle hayır ve ibadetler Ramazan'da kat kat fazla mükâfatlandırıldığı için, zekâtları da Ra-mazan'da vermek iyidir. Mecburiyet yok, başka zaman da verilir. Zâten ele geçen zenginliğin üzerinden bir yıl geçtikten sonra, zekât farz oluyor. Havelân-ı havl deniliyor buna. Bir yıl geçtikten sonra o zenginlik üzerine, zekât o za-man farz oluyor. Olsun. Zekâtınızı Ramazan'da vermeyi adet edinirseniz, iyi bir şey yapmış olursunuz. Çünkü Ramazan'daki ibadetler kat kat katlandırılıyor, mükâfatı çok veriliyor.

Zekâtlarınızı unutmayın! Beldenizdeki yakın akrabanızdan başlayarak mutsuz, fakir, yoksul, perişan, hasta müslüman kardeşlerinize yardım elini uzatın! Zekât verin, onları mutlu edecek bağışlarda bulunun!.. Beldenizin dışındaki, Alem-i İslâm'daki, dünyanın her yerinde çeşitli perişan müslümanlar var aç, sefil; onlara emin yollarla, emin bir şekilde zekâtlarınızı gönde-rerek, onlara hayırlar yapmaya gayret edin!.. Bu da çok büyük sevaplar kazanmanıza sebep olacaktır.

Aziz ve sevgili dinleyicilerim! Allah-u Teâlâ Haz-retleri bu güzel ayın, bu bereket dolu, sevap dolu ayın hayrından, bereketinden, sevabın-dan, ilâhî ikramlarından cümlelerinizi a'zâmî dere-cede istifâde edenlerden eylesin... Ve nice nice müstakbel yıllarda, mutlu Ramazan'lara sıhhat ve afiyetle, sevdiklerinizle beraber, etrafınızda

sevdiğiniz kimseleri de görerek, onlarla beraber mutluluk içinde, nice nice Ramazan'lara Allah-u Tealâ Hazretleri sizleri ulaştırsın.. Mutlu günlere, aylara ulaştırsın ve hakiki bayramlara ulaştırsın...

Asıl en büyük bayram olan ahirette cennete girmek, Allah-u Tealâ Hazretleri'nin rızasına ermek sonucuna da, cmlenizi erdirsin... Yâni, dünyada ve ahirette bahtiyar olun...

Allah-u Tealâ Hazretleri'nin rıdvân-ı ekberine nâil olun... Firdevs-i A'lâ'sında Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'ne komşu olmanızı, çok uzaklardan sevgilerle, sizler için temenni ve niyaz ediyorum... Allah-u Tealâ Hazretleri dualarınızı kabul eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun... şen ve esen olarak yaşayın...

Es-selâmu aleyküm ve rahmetu'llâhi ve ber-ekâth!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COřAN

11. 02. 1994 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

